

Desať pravidiel, čo by ste v materskej škole mali riešiť inak

Magdaléna Kremnická

Autor článku

V materských školách učiteľky denne bojujú s množstvom náročných situácií. Niektoré im sťažujú dokonca samotní rodičia.

Ručičky na hodinách ukázali 08:15, keď pri dverách škôlky opakovane zvoní udychčaná mamička s plačúcim dieťaťom v náručí a stoj čo stoj sa snaží dobiť do vstupnej haly. Keď sa jej to konečne podarí a celá bez seba vbehne dnu, rýchlosťou vetra preletí bez povšimnutia okolo návlakov, v šatni prezlečie svoje uplakané dieťa a vtrhne do triedy plnej detí, kde ich už učiteľka v plnom nasadení učí, ako správne cvičiť. V tomto momente mamička ale neodchádza. Aj dnes má plnú hlavu otázok a rada by ich prekonzultovala s učiteľkou. Nijako ju nevyrušuje, že deti sa s ňou už dávno nadšene vlnia v rytme hudby. Dožaduje sa pozornosti a neplánuje odísť, pokiaľ učiteľka nepríde k dverám.

Absurdné? Možno. Mnohé učiteľky sa však práve s podobnými typmi rodičov a situáciami stretávajú pravidelne. Opakovane si v škôlke všimam dych vyrážajúce situácie odohrávajúce sa medzi rodičmi, deťmi a učiteľmi. Nedokážem ich prehliadať, lebo som tiež učiteľkou, hoci nie v materskej škole, a sama som mamou takmer päťročného dieťaťa. Rada by som preto upozornila na niektoré situácie či zvyky, ktoré by sme mohli riešiť úplne inak.

Pozdrav by mal byť samozrejmosťou

Aj vy si hovoríte, že pozdrav je niečo prirodzené? Tiež som si to myslela, až kým som nebola konfrontovaná s realitou. To, že túto formu nemá zautomatizovanú dieťa pochopím, v škôlke sa v jej používaní zdokonalí a naučí sa ju používať ako pevnú súčasť svojho života. Zarážajúce je, ak pozdrav ignorujú rodičia. Otecko alebo mamička vedúci dieťa do škôlky pristúpia k dverám triedy a z ich úst nezaznie to „samozrejmé“ – „dobré ráno, dobrý deň“! Prinajlepšom je to akési zašomranie, ktoré má pozdrav s najväčšou pravdepodobnosťou pripomínať. To sa napríklad starým rodičom nestáva. Nielenže sa zrozumiteľne a jasne pozdravia, ale niekoľkokrát na tento dôležitý moment upozornia aj svoje vnúča. A o tom výchova predsa je. Najprv príklad hodný nasledovania, až potom dohovárание. Dieťa, ktoré

do triedy vstupuje a nevidí vzor vo svojom rodičovi, len sotva pochopí, že pozdrav je základom slušného správania a vezme si ho do života. To isté platí pri odchode - dieťa sa rozbehne do náručia ockovi či mamičke, ale „dovidenia“ akoby neexistovalo. Učiteľ národov Jan Ámos Komenský vyslovil krásnu myšlienku: „*Nie je v moci nikoho, aké deti sa rodia. V našej moci však je, aby sa správnou výchovou stali dobrými.*“

Prenášanie zodpovednosti z dieťaťa na učiteľku

„*Pani učiteľka, prosím vás, dajte mu dole ten svetrík, nech ho má radšej v skrinke, keď je tu tak teplo; nech sa páči, tu je Miškova pyžama; prečo má náš Tobias rozhádzané topánky po celej šatni a nie vo svojej skrinke? Naša Terezka si ráno priniesla plyšového psíka a teraz ho nevie nájsť.*“ Tieto a podobné úlohy zadávajú rodičia učiteľkám denne. Isteže, od 3-ročného dieťaťa nemožno očakávať, že si počas celodenného pobytu v materskej škole dokáže samo poradiť, ale štvor- a viacročné deti už sebaobslužné návyky dokážu zvládnuť s vysokou mierou samostatnosti. Tak prečo rodič podáva pyžamu do rúk učiteľky a 5-ročný Tomáško sa prizera, ako to pani učiteľka urobí za neho? Otecko by mal dať pyžamu do rúk Tomáškovi a poveriť ho zodpovednou úlohou – odniesť si ju na svoje ležadlo. Učiteľka môže dozrieť, či tak urobil. A rovnako budujeme zodpovednosť aj pomocou hračiek. Ak dáme na zodpovednosť dieťaťu vlastnú hračku alebo inú preňho dôležitú vec, potom ho učíme zodpovednosti, že sa má o túto vec počas dňa starať a opatrovať ju. Tiež ho oboznámime s rizikom, že ak túto vec stratí, je za to zodpovedné samo a učiteľka nie je povinná mu túto vec hľadať pri jeho odchode domov. Áno, aj to je zodpovednosť. A napokon, rozhádzané topánky nie sú vizitkou učiteľky, ktorá má na starosti 20 detí (40 topánok), ale vizitkou dieťaťa, ktoré je nedbalé, alebo nerešpektuje usmernenia učiteľky.

Hračky donesené z domu nie sú vždy výhodou

Vo väčšine materských škôl je zavedené pravidlo, že vlastné hračky si deti do nej nenosia. Ako už bolo spomenuté, deti počas dňa často na túto hračku zabudnú a úzkostliví rodičia sa pri preberaní dieťaťa v popoludňajších hodinách dožadujú, aby učiteľka túto hračku hľadala, častokrát s citovým vydieraním, že dieťa bez tej hračky nezaspí. Nezapúdajte, prosím, že učiteľka je zodpovedná za život a zdravie vašich detí, nie za ich hračky a iné osobné veci, ktoré nie sú nevyhnutné k ich prežitiu v materskej škole. Nie zriedka sa tiež stáva, že deti sa novou hračkou chcú pochváliť, „ukázať“, čo zbytočne zväčšuje sociálne rozdiely medzi deťmi.

Konzultácie v čase „kedy JA uznám za vhodné“

Keď som bola dieťa rodičia pri rannom odovzdávaní detí v škôlke nekonzultovali s učiteľkou edukačné, pedagogicko-psychologické, stravovacie alebo iné záležitosti týkajúce sa svojho dieťaťa. Jednoducho sa s dieťaťom rozlúčili, slušne pozdravili a odišli. Dnes je úplne bežné, že rodičia si vyžadujú niekedy až prehnanú pozornosť zo strany učiteľky. Pýtajú sa, či dieťa deň predtým „kakalo, cikalo, spapalo celý obed, ako dlho spinkalo, či zjedlo celý olovrant a či mu chutilo“ a podobne. Milí rodičia, majte prosím na pamäti, že pri počte 20 a viac detí, nie je možné, aby učiteľka mala podrobný prehľad o každej činnosti vášho dieťaťa, a aj keby veľmi chcela, je to nielen nad jej profesijné, ale i ľudské sily. Za nevhodné považujem konzultácie, kedy rodič vidí, že učiteľka pracuje s deťmi a aj napriek svojmu neskorému príchodu sa dožaduje, aby od tejto činnosti odišla a venovala sa jeho požiadavkám, s najvyššou pravdepodobnosťou „úkolovaniu“, na čo všetko nemá zabudnúť –

aký svetřík dieťaťu obliecť a na akú hračku dať pozor. Ak chcete pre svoje dieťa to najlepšie, nechajte učiteľku venovať sa deťom, vašim deťom, nie vám! Rešpektujte režim dňa a činnosti s tým spojené. Napokon, v prípade enormného záujmu rodičov o odborné konzultácie s pedagógom, je na mieste navrhnúť riaditeľovi materskej školy, aby jeden alebo dva dni v týždni vyhradil hodiny určené pre odborné konzultácie rodičov s pedagógmi.

Presnosť je výsada kráľov

Jeden múdry človek raz povedal: „*Ak ideš načas, ideš neskoro! Mal si tu byť už skôr!*“. Každému sa z času na čas stane, že niečo nestihne, zaspí, alebo zostane „trčať“ v zápche a mešká. Neskoré príchody do materskej školy (a nielen tam) by však v žiadnom prípade nemali byť pravidlom. Takýmto prístupom dávame dieťaťu najavo, že meškanie je úplne normálne a o nič nejde. Ako ho tým učíme zodpovednosti? Rob si čo sa ti zachce a kedy sa ti zachce? Nie nadarmo sa hovorí, že *kto neskoro chodí, sám sebe škodí*. Ak prídete do škôlky neskoro, deti už majú „ranný štart“ za sebou a sú plne ponorené do činnosti, kým vaše dieťa sa v strese rozhliada, čo sa deje a do čoho sa zapojí.

Rovnaké pravidlo platí aj pri odchode z materskej školy. Aj učiteľka je len človek a tiež možno rovnako potrebuje utekať pre svoje deti do inej školy ako vy pre to vaše. Ak sa vám to občas stane, je na mieste ospravedlniť sa tak, aby to počulo aj vaše dieťa, ktoré si vzorce správania osvojuje kopírovaním toho vášho správania.

Nech sa páči, prosím, ďakujem a prepáč

Opäť samozrejmé? Nuž, v škôlke sa tomu deti učia príkladom a pedagogickým usmernením učiteľov, no dôležité je dať im dobrý základ už v rodine a toto správanie u nich fixovať. Keď k nejakému incidentu dôjde, trvajte na tom, aby sa dieťa úctivo správalo nielen k učiteľke, ale aj iným dospelým, nebojte sa nahlas ho upozorniť, zdôrazniť, čo od neho v daný moment vyžadujete a prečo je to dôležité. Nie je nič žalostnejšie ako rodič, ktorý nielenže neupozorní svoje dieťa na to, aby sa po príchode a odchode z triedy pozdravilo, v prípade potreby poďakovalo a poprosilo, ale sám sa nepozdraví, len nemo stojí pri dverách triedy, alebo sa pre istotu vyhýba kontaktu s učiteľkou a motá sa kdesi v šatni.

Materská škola nie je centrum pre mamičky s deťmi

Hoci je materská škola otvorená deťom, neznamená to, že do jej priestorov, akými sú triedy (herne) má prístup každý. Bežne sa stáva, že mladší súrodenec dieťaťa navštevujúceho materskú školu bez váhania vstúpi do triedy a za ním suverénne vkročí rodič. „*Ved' sme škôlka rodinného typu,*“ tvrdia rodičia. Áno, to sme, ale pravidlá platia všade, aj v rodine. Ak chceme zabezpečiť, aby mali naše deti útulné a čisté prostredie, potom je na mieste rešpektovať hygienické zásady a do tried nevstupovať. Dotykmi kľučiek dverí, nábytku sa prenášajú rôzne ochorenia, takže v záujme ochrany zdravia vašich detí je vhodnejšie, keď sa učiteľke ohlásite, že ste pre dieťa prišli a ona vám ho k odchodu z triedy pripraví. Je nevhodné, aby ste preň do triedy išli sami. Ani vám by sa nepáčilo, ak by pozvaná návšteva prekuterala všetky zákutia vášho bytu a bez opýtania vstúpila okrem obývačky do „výsostne súkromných“ izieb, ako spálňa či kuchyňa. Alebo áno? V rôznych zariadeniach bežne nájdete nápisy „nepovolaným vstup zakázaný“. Ak existujú nejaké pravidlá, nie je to bez príčiny. Všetko má svoje opodstatnenie, tak to skúsme rešpektovať aj v inštitúciách, kde nechávame to najcennejšie, čo máme.

Nekonečné ranné lúčenie

„Mamiiii, ja tam nechcem ísť. Zober ma so sebou!“ K tomu more slz, vrúcne objatie, pár vyškľbnutých maminých vlasov - scéna z filmu ako vyšitá. Zložitou fázou lúčenia v adaptačnom procese svojho dieťaťa som si prešla aj ja, a preto viem, že hoci je to spočiatku náročné, dá sa to pomerne rýchlo zvládnuť. Ako? Jednoducho tak, že sa s dieťaťom rozlúčime čím skôr a ranné lúčenie nebudeme predlžovať. Pritom ho zabezpečíme, že preňho prídeme. Niektorí odborníci odporúčajú adaptačný proces postupne predlžovať. Najskôr priviesť dieťa do škôlky na dve až tri hodiny a prísť preň. Po týždni tento čas predlžovať až kým to dieťa nezvládne s celodenným pobytom. Celé to môže trvať 2-3 týždne. Iní odborníci považujú za vhodnejšiu formu adaptácie zvoliť celodenný pobyt hneď od začiatku, aby si dieťa čím skôr zvyklo a zbytočne sa celý proces nepredlžoval.

Ak už máme adaptačnú fázu dieťaťa zvládnutú, potom je dlhé ranné lúčenie úplne zbytočné. Dieťa si na to veľmi rýchlo zvykne a dožaduje sa takéhoto ranného rituálu každý deň, čím sťažuje odchod nielen sebe, ale aj vám. Nech to už vyzerá akokoľvek, väčšina detí sa po pár minútach odlúčenia od rodiča upokojí a plynule zapojí do hry alebo činnosti.

Ešte sa pohraj, ved' ja ťa počkám

„Ale ja sa chcem ešte hrať“, odvrkne dieťa, keď sa rodič s úsmevom na tvári zjaví vo dverách, aby si svoju ratolesť po celom dni odviezol domov. „V poriadku, tak ja ťa tu počkám“, znie odpoveď rodiča, ktorý aj pol hodinu postáva pri dverách či na ihrisku, kým s dieťaťom odíde. Je fajn, keď sa snažíme vyhovieť potrebám svojho dieťaťa, ale všetko má svoje hranice. Z pohľadu učiteľa to vnímam ako úplne ignorovanie autority rodiča. Pritom stačí dieťaťu jasne povedať „v poriadku, tak ja teda odchádzam, keď so mnou nechceš ísť“ a videli by ste, ako by za vami šprintovalo. Bohužiaľ väčšinou to končí tým, že rodič sa dieťaťu doprosuje, aby už konečne išlo a vymýšľa si všelijaké výhovorky, prečo už musí odísť. Opäť v tomto oceňujem postoj starých rodičov, ktorí sú aj v tomto prípade „majstrami situácie“.

A hračky si si po sebe odložil?

Skláňam sa pred rodičmi, ktorí túto otázku položia dieťaťu pri odchode z triedy. Prepáčte, ale kto má po ňom uložiť hračky, ak nie ono samo? Učiteľka? Ostatné deti? „Viete, my sa veľmi ponáhľame,“ reaguje rodič na prípadné upozornenie od učiteľky. Chyba, veľká chyba! Pracovným návykom sa dieťa učí práve vtedy, keď si po sebe musí upratať. A verte, že to netrvá viac než 5 minút. Napriek tomu bežne vidieť, ako dieťa vybehne z triedy bez uloženia hračiek, s ktorými sa hralo, bez pozdravu a spolu s rodičom sa potichu vypari

Prístup nás rodičov dokáže zásadne ovplyvniť správanie detí. Skúsme sa zamyslieť, ako sa denne správame my sami, keď vkročíme do škôlky a aké signály dieťaťu vysielame.